

The Holy See

Szentmise a Nemzetközi Teológiai Bizottság tagjaival

A Szentatya, XVI. Benedek pápa homíliája

2009. december 1. csütörtök

Az Úr szavai, melyet az imént hallottunk az evangéliumi szakaszban, kihívást jelentenek nekünk, teológusoknak, vagy talán – jobban mondva – lelkiismeret-vizsgálatra szólítanak fel: mi is a teológia, kik vagyunk mi, teológusok, hogyan kell helyesen művelni a teológiást. Jól hallottuk, hogy az Úr dicsőíti az Atyát, mert a Fiú nagy titkát, a szentháromsági misztériumot, a krisztusi misztériumot elrejtette a bölcsek és okosak előtt. Ők nem ismerték meg. De kinyilatkoztatta a kicsinyeknek a *népioi*-nak, azoknak, akik nem bölcsek, akik nem rendelkeznek nagy kultúrával. Számukra lett kinyilvánítva ez a nagy misztérium.

Ezekkel a szavakkal az Úr életének egy eseményét írja le; egy olyan eseményt, amely már a születésekor megkezdődik, amikor a Napkeleti Bölcsek megkérdezik az illetékeseket, az írástudókat, az exegétákat, a Megváltónak, Izrael Királyának születési helyéről. Az írástudók tudják, mert nagy specialisták; azonnal meg tudják mondani, hol kell születnie a Messiásnak: Betlehemben! De nem érzik, hogy oda kell menniük: számukra ez akadémikus ismeret marad, ami nem érinti az életüket; kívül maradnak. Tudnak ismereteket adni, de az ismeretközlés nem válik életük formálójává.

Aztán az Úr egész nyilvános élete folyamán ugyanezt találjuk. A tudósok nem tudják felfogni, hogy ez a nem tudós, galileai ember valóban az Isten Fia tud lenni. Felfoghatatlan marad számukra, hogy a nagy, az egyetlen Isten, a menny és a föld Istene jelen lehet ebben az emberben. Mindent tudnak, ismerik Izaiás 53-at is, minden nagy próféciát, de a misztérium rejtett marad. Kinyilvánul azonban a kicsinyeknek, kezdve a Szűzanyától, a Galileai tenger halászaig. Ők megértik, mint ahogy a római százados is a kereszt alatt megérti: ez valóban az Isten Fia.

Jézus életének lényeges részei nem csak a múlthoz tartoznak, hanem jelen vannak, különböző módon, minden nemzedékben. És így a mi időnkben is, az utóbbi kétszáz évben, ugyanazt a

dolgot látjuk. Vannak nagy bölcsek, nagy specialisták, nagy teológusok, hittanítók, akik sok dolgot tanítottak nekünk. Behatoltak a Szentírás, az üdvtörténet részleteibe, de nem tudták meglátni magát a misztériumot, az igazi lényegét: hogy Jézus valóban az Isten Fia, hogy a szentháromságos egy Isten belép a történelmünkbe, egy meghatározott történelmi pillanatban, egy olyan emberben, mint amilyenek mi vagyunk.

A lényeg rejtve maradt! Könnyen lehetne nagy neveket sorolni a teológia történetének utóbbi kétszáz évéből, akiktől sokat tanultunk, de akiknek szíve szemei előtt nem tárult fel a misztérium.

Azonban a mi korunkban is a kicsinyek ismerik meg ezt a misztériumot. Gondoljunk Soubirous Szent Bernadette-re. Lisieuxi Szent Terézre, az ő új, nem »tudományos« Biblia-olvasására, ami azonban behatol a Szentírás szívébe; korunk szentjeiig és boldogjaiig: Szent Giuseppina Bakhitarra, Boldog Kalkuttai Teréz anyára, Szent Damiano de Veuster-re. Tudnánk még sorolni a szenteket!

De mindebből az a kérdés születik: Miért van ez így? A kereszténység az ostobák, a kultúra nélküli, a tanulatlan emberek vallása? Kialszik a hit, ahol felgyullad az értelem? Hogyan lehet ezt megmagyarázni? Talán ismét a történelemre kell tekintenünk. Az marad igaz, amit Jézus mondott, amit minden évszázadban meg lehet figyelni. Mindazonáltal van a kicsinyeknek egy »fajtája«, amelyek okos is. A kereszt alatt áll a Szűzanya, Isten alázatos szolgáló leánya és az Isten által megvilágosított nagy asszony. És ott áll János is, a Galileai tenger halásza, az a János, akit az egyház jogosan fog »a teológusnak« nevezni, mert valóban megtanulta meglátni Isten misztériumát és hirdetni azt: sasszemmel jutott bel az isteni misztérium megközelíthetetlen világosságába. Az Úr, feltámadása után, a damaszkuszi úton így érinti meg Saul szívét is, aki a nem látó okosok egyike. Ő maga a Timóteushoz írt első levelében »tudatlannak« nevezi magát abban az időben, tudománya ellenére is. De a Feltámadott megérinti őt: vakká, és ugyanakkor valóban látóvá válik, elkezd látni. A nagy tudós kicsinnyé válik, és éppen emiatt látja meg Isten oktalanságát, ami bölcsesség, minden emberi bölcsességnél nagyobb tudomány.

Ily módon folytathatnánk az egész történelem olvasását. Még egy megjegyzés. Ezek a bölcs tudósok, a szofoi és szünetoi, első olvasásra más módon tűnnek elő. Itt a szofia és a szüneszisz az Szentlélek adományai, melyek a Messiáson, Krisztuson nyugszanak. Mit jelent ez? Feltűnik, hogy kettős használata van az értelemnek és kettős módja van a bölcsnek vagy kicsinynek levésnek. Bizonyos módon lehet használni az értelmet, amely autonóm, amely Isten fölé helyezkedik, a tudományok sugarában, a természettudományoktól kezdve, ahol egy az anyag kutatására alkalmas módszert tesznek egyetemessé: ebbe a módszerbe az Isten nem lép be, tehát Isten nincs is. És így van végsősoron a teológiában is: a Szentírás vizében olyan hálóval halásznak, amely csak bizonyos nagyságú halak kifogását teszi lehetővé, s ha meghaladja a méretet, nem megy be a hálóba, tehát nem is létezhet. Jézusnak, az emberré lett Istennek a misztériuma így redukálódik a történelmi Jézussá: tragikus alakká, test és csont nélküli kísértetté, a sírban maradt emberré, aki elpusztult valóban meghalt. A módszer »ki tud fogni« bizonyos

halakat, de kizárja a nagy misztériumot, mert az ember magát teszi mércévé: megvan ez a gőgje, amely egyben nagy oktalanság is, mert bizonyos, a nagy valóságokhoz nem alkalmas módszereket abszolutizál; olyan akadémikus lelkülettel közelít, amit az írástudóknál láttunk, akik a napkeleti Királyoknak ezt válaszolják: nem érint engem; saját létembe zártan maradok, amit nem szabad érinteni. Olyan specializáció ez, amely minden részletet meglát, de nem látja a teljességet.

És van egy más mód is az értelem használatára, a bölccsé levésre, azé az emberé, aki felismeri, hogy ki ő; felismeri saját korlátait és Isten nagyságát, alázatban megnyílván az isteni cselekvés újdonsága előtt. Így, amikor elfogadja a saját kicsinységét, olyan kicsinnyé válva, mint amilyen valójában, akkor jut el az igazságra. Ily módon, az értelem is kifejezheti az összes lehetőségét, nem lesz kioltva, hanem kitágul, nagyobbá válik. Más szofiáról és szüenesziszről van itt szó, amely nem zárkózik el a misztériumtól, hanem éppen közösségben van az Úrral, akin a tudomány és a bölcsesség nyugszik, és azok igazsága.

Most pedig kérjük, hogy az Úr adja meg nekünk az igazi alázatot. Adja meg a kicsinnyé válás kegyelmét, hogy valóban bölcsék lehessünk; világosítson meg, láttassa meg velünk a Szentlélek örömeinek misztériumát, segítsen olyan igazi teológusokká lenni, akik az ő misztériumát tudjuk hirdetni, mert szívünk, lényünk mélyéig megérintett. Ámen.

© Copyright 2009 - Libreria Editrice Vaticana